

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdeknél.

A katonakérdés.

A politikai élet bonyodalmanak közepontja a katonakérdés, az „öreg gyerekek“ visszatartása. Ez érinti legközelebről a közönséget, mert hisz vévéről, gyermekéről esik szó, a kinek katonai napjait hónapok óta számítgatja már szülő és gyermek egyaránt. Az ujonckérdés némi megoldását a katonák visszatartásával szerencsés elintézésnek nem tekinthetjük, mert hisz puskaporos a levegő s még enél csekélyebb ok is lehet előidézője az elégedetlenségnek s esetleges zavargásoknak. Katonáinkat nem féljük, mert hisz a szolgálat megtagadása — bár kizárva nincs — a magyar katonának nem természete, sőt odaadó hűsége, teljes engedelmsége hazafiai érzésében s hadseregünk fegyelmezettségében mindenkor erős biztosítékot talál. És óhajtható is, hogy ha valamikor, ugy most legyen a fegyelem, a függelem leg-erősebb, hogy most legyen a parancs szava legerősebb, nehogy a fegyelem, a függelem-sértés oly következményekkel járjon, a melyek egyrészt a szolgálatban levő legénységre, másrészt a nagy nemzetestre is káros hatással lennének. A jelenlegi szolgálati rend, a katonai törvények ugyanis ily esetekben sem adnak jogot a közvetlen rekriminációra, az elégedetlenségnek nyilvánítására s így a higgadt meg-

fontolás, a hidegen számító józan ész azt diktálja, hogy katonái legénységünk még jogsérelem esetén se nyuljon oly eszközökhöz, a melyek nélkülözik a törvényes formákat s esetleg az önhatalmu bíraskodás színezetével bírnának. A katonaságnak ne legyen szava a kérdéshez, mert a szolgálati ut ez idő szerint meg nem engedi s a büntethetőségnek nyujtana tápot. Alkotmányos állam kötelekében élünk, a törvénytisztelt esküvel erősített kötelessége királynak, koldusnak egyaránt s törvény-sértés s a nemzet egészén esett jogsérelem esetén népképviselői rendszerünk mellett a parlament van hivatva a helyes utra terelni, sőt megtorolni a hatalmi körét tullepő kormányférfiaknak. A katonakérdés helyes megoldása is sürgős kötelessége a parlamentnek, mely a nemzeti közérzés s az ezt visszatükröző hazafias sajtó támogatásával nem is fogja eme kötelességét elmulasztani.

Már az eddigi akció sem volt eredménytelen, a mennyiben a katonai kormány a továbbszolgálatra visszatartott legénység részére bizonyos kedvezményeket biztosít. Az elkekeredés elleusulyozására szolgál az újabb kiadott rendelet, mely többek között a következő intézkedéseket tartalmazza:

1903. október elején be kell vonulni:

1. azoknak az egyévi önkénteseknek és ujonckoknak, akiket nem az idén, hanem már

régebben soroztak be és a kik a szolgálat teljesítésére 1903. október 1-ig halasztást kaptak, valamint azoknak az egyévi önkénteseknek és ujonckoknak, a kiknek az idén hadköteles koruk elérése előtt, vagy után az önkéntes belépés megengedett, ha a szolgálatra önként jelentkeztek. Az egyévi önkéntesek október 3-ikán, a többi ujonckok október 5-ikén tartoznak bevonulni. Bevonulhat továbbá minden hadköteles, a ki a sorozásra önként jelentkeztek.

2. Be kell vonulni október 5-ikén a bosnyák-hercegovinai csapatokba besorozott ujonckoknak is.

3. A *osztrák póttartalékosokat*, a kiket az idén soroztak be, 1903. október 5-ikére nyolc heti fegyvergyakorlatra hívják be.

4. A *morva, sziléziai, galiciái és bukovinai tüzérbrigádokban* és pedig a hadtest-tüzérezredekben 138—138 s a hadosztály-tüzérezredekben 120—120 póttartalékosnak kell október elsején bevonulni.

A *szabadságolásokról* így intézkedik a közös hadügyminiszter:

1. A most szolgáló *egyévi önkénteseket* a záróvizsgálat után mind *szabadságolják*, kivéve azokat, a kiket a törvény második évi szolgálatra is kötelez.

2. Az utolsó évüket szolgáló katonák közül e hónap végén csak annyit lehet tartósan szabadságotolni, amennyi ujonc a szolgálatra október 1-éig jelentkeztek.

3. Az 1903. évi december 31-ikéig szolgálatra visszatartott, 1900-ban bevonult legénységnek 1903. október 1-én túl terjedő szolgálati ideje *fegyvergyakorlatnak beszámítódik és pedig az első hat hétig az első, acoutul pedig a második és harmadik fegyvergyakorlatnak.*

A rendelet megokolásában arra hivatkozik a hadügyminiszter, hogy a harmadik éve-

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Hét országon keresztül.

Utí emlékek.

Egy ország fővárosát annyira nevezetesség híján még nem láttam, mint Madridot. Házak és házak, utcák és utcák. Hogy kereskedelmi élete nem élénk, földrajzi helyzetéből folyik. Valamikor kicsiny várórség tanyája volt, s ha valahol, úgy bizonyára itt készült a kabát a gomb kedvéért. Legélénkebb utcáját valahogyan a pesti Kecskeméti utcával lehetne összehasonlítani. Egyik utitársam mondotta, hogy valamikor süldő jogász korában álmainak netovábbját képezte: a Puerta de sol (a nap kapuja) valamelyik kávéházi asztalánál egy pikolót fölhatani. Ugy gondolta, hogy a világ egyik legelső terén fog majd ülni s szeme nem győz eléggé gyönyörködni a búbajos Spanyolország népének festői sokadalmán. Hát ott voltunk, de nagyobb csalódás ritkán érheti az embert. Az igaz, hogy Madrid főutcai mind beléje torkolnak, forgalomra legélénkebb, de oly egyszerű s oly kisszerű, a miért a pesti Kálvinteret meg se mutatóm. Rendeltünk magunknak sört, a melynél azonban melegebbet és komiszabbat soha világéletemben nem ittam. A népsokadalom pedig sehogysem volt olyan, a mely imponálhatt volna.

Töméntlenül sok rossz tulajdonsága van a spanyolok fővárosának, de hát azért mégsem akarok igazságtalan lenni hozzá. Van egy egyszerű képtára, a melynek emléke sohasem fog lelkemből elmosódni s a melyet összes utazásaim legkellemesebb emlékei közé fogok sorolni. Spanyolország volt Murillo hazája s a főváros, illetőleg valamelyik Izabella királyné gondoskodott róla, hogy a főváros képtárában ezek a nemzeti kincsek méltóképen képviselve legyenek.

Sok szép képet láttam életemben, Rafael, Michel Angelo, Tizian, Tintoretto, Rubens, Velasquez képeit Rómában, Milanóban, Velencében, Bécsben, Münchenben gyönyörködve szemléltem, órákat töltöttem el a szemlélésükben s mégis, ha emlékeimet összevetem, a világhírű, klasszikus festők közül egy sem ragadott el annyira, mint Murillo. Elismerem, hogy Rafael képei fenségesek, hódolatra készítenek, Michel Angelo plasztikája utólrhetlen, hogy Rubens zászlót vitt a festők iskolájában, de kedvesebbet, mint Murillo, egyet sem találtam a festők között. Tudom, hogy sokan mosolyognak állításom rovására írják ezt az ítéletet, de ez az én egyéni impresszióm, a melyet Murillonak körülbelül 70—80 képe rám gyakorolt, annyira elbűvölő volt, hogyha a callerok hazájából egyebet semmit, csak Murillót láttam volna is, meg volnék elégedve utazásom eredményével. Sokakat Velasquez ragadott el, másoknak Goya realizmusa imponált, engem Murillo egészen meghódított. A „Museo nacional“-nak van egy kör-alaku terme, a mely majdnem kizárólag Murillo-

képeket foglal magában. A képtárban való tartózkodásunk idejének háromnegyed részét töltöttem benne s elismerem, hogy nemesebb szórakozás nem foglalhatta volna le lelkeimet. Murillo nagyrészt Mária-képeket festett. A tisztaságnak, az ártatlanság fenségének hódolatra, másra készítő hatását sehol sem láttam oly élenként megfestve. S bármelyik képét nézzük meg, önkéntelenül ez a szó hagyja el ajkainkon: Óh be kedves, de szeretetreméltó! Gyönyörűek Murillonak gyermekképei. A kis Jézus, Keresztelő Sz. Jánost, angyalarcokat talán senki sem festett elragadóbban, mint Murillo. Ninnos de la Concha képe, a hol a kis Jézus Sz. Jánossal báránnyokat őriz s Jánosnak csigahéjból vizet nyujt, roppant népszerűségnek örvend Sz. Ildefons, Szent Ferenc az ő elragadtatásában, Szt. Bernárd képei, mind-mind oly fölséges alkotások, a melyeket feledni nem lehet. Roppant érdekes Murillonál, hogy képeit nem fényárba, hanem majdnem mindig kellemes félhomályba helyezi. Alakjai, az arcaik mindig nemes tiszta plasztikában domborodnak ki, de sötétlila, barna, homályos, rózsaszín stb. alkotják. Mintha az est fél homályát látnók, a mely oly kedves a spanyolok előtt. Szinte nevet, kacag minden alakja az ő kedvességében.

Rubens nevével több mint hetvenszer találkozunk. A spanyolok Németalföld birtokában gondoskodtak, hogy minél többet hozzanak a nagy hollandus festő munkájából. Azt olvasom azonban egy magyar író munkájából, hogy a Rubens iskolájából kikerült képek alá is a mester nevét írták. Bárhogyan legyen, de nekem korántsem

Mai lapunk 4 oldal.

ÚJDONSÁGOK.

kiszolgált legénységnek a további szolgálata való visszatartása, amit különben a törvény határozatlan megenged, nem új dolog; ez huszoneg év óta többször megtörtént egyes csapatesteknél.

Továbbá különös figyelembe fognak vétetni, *mező gazdaságok birtokosai és család-főnökei*, ugyszintén *mezőgazdasági és ipari munkások*, akik szakmájukba vágó iskolákat végeztek. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy *különös méltánylást érdemlő más személyi viszonyok* is tekintetbe ne vétessenek. E részben a határozat minden körülmények között a csapatparancsnokot illeti még.

A harmadik tényleges szolgálati évfolyambeli legénység visszatartásának *tartama* a rendelkezésben még *nyitva van hagyva* és kell is, hogy mindaddig nyit kérdés maradjon, amíg a viszonyok annyira nem tisztázódnak, hogy az ujoncok általános állományba vételének napja megállapítható lesz. Minden eshetőségre azonban már most intézkedés történt a részben, hogy az esetre, ha a nevezett legénységet a tényleges szolgálatban október elsején tul visszatartani kellene, az illetőknek e szolgálatátelre hat hétig terjedőleg, mint első, azontul terjedőleg pedig mint második és harmadik fegyvergyakorlat számítását be.

Ami az önkéntes belépés jogát illeti, a hadügyminiszter azt állítja, hogy ez a jog teljesen független az országgyűlés ujonc-megajánló jogától. Azok a magyar állampolgárok, akik az idén kerültek volna sorozásra, a katonai szolgálata önként jelentkezhetnek, mert nekik az önkéntes belépést csak a *fősorozás alatt* tiltja a törvény; az idén pedig Magyarországon még nem volt fősorozás, mert még *fősorozás előtt* vagyunk.

Bár az itt említett kedvezmények nyújtására a véderő-törvényutasítás egyes direktívákat nem ad, a hadügyi kormány már eddig is indítatva érezte magát ily intézkedésekre s ezt bizonyára nem a saját kezdeményezésére tette. A mi a gyakorlatba való beszámítást illeti, röviden csak annyit jelzünk: vagy szükség van a fegyvergyakorlatra, vagy nincs. Ha igen, a téli szobafoglalkozással nem pótolható, ha nincs rá szükség, akkor felesleges intézmény, förlendő

— **Bérmálás Nagytétényben.** Szép és lélekemelő ünnepnek voltak részesei f. hó 5-én a nagytétényi hívek. Akkor jött ugyanis dr. Városvy Gyula megyés püspök, hogy apostoli hivatalának egyik legszebb kötelemét teljesítse, a híveknek a bérmálás szentségét kiosssa. Már napokkal előbb folytak az előkészületek a főpásztor méltó fogadására, a fent jelzett napon pedig, hajnali harangszó után tarackok dörgése jelezte a híveknek, hogy a várva várt nap felvirradt. A püspök reggeli 8 órakor érkezett Téténybe Streit Ferenc titkára kíséretében; hol Giraldy Reszó szolgabíró fogadta szép beszéddel az érkező főpapot, mire ő szívélyesen válaszolt. Azután díszes lovasbandérium kíséretében, a gyönyörűen felbogarogzó főtútcán keresztül a plebániára érkezett. A plebánia ajtajánál Tétray József h. esperesplebános fogadta igazi magyaros vendégszeretettel. Innét csakhamar harangok zúgása, fehérbe öltözött lánykák s az iskolás gyermekek megható éneke mellett vonult a püspök a templomba, hol szentmisét olvasott. Szentmise után apostoli felkület-től áthatott beszédet intézett a hívekhez előbb magyar, majd német nyelven, melyben a hit magasztos áldásait fejtegette, melynek megerősítésére jött.

A bérmálás szentségének kiosztása után a községi előjáróságot, majd az iskolásokat, ezután pedig a zsidó hitközség küldötteit fogadta ő méltósága, kiknek üdvözlő szavaira igazi hazafias s keresztény szeretettől áthatott választ adott.

Még egy megható ünnep folyt le ezután. A fáradhatatlan főpásztor ugyanis a jelenlevő papság kíséretében felkereste az elhagyott kis árva gyermekeket, kik az apák vezetése alatt álló „Fehér kereszt” egyesületben vannak elhelyezve. A külső csin, tisztaság, rend, mely körükben látható volt, oly szépen jelezte a belső tisztaságot, ártatlanságot. Mindennel el vannak a kis árvák látva, csak a szülői szeretet melege hiányzik. Ma ennek is részesei voltak. Az üdvözítő példaként a püspök felkereste az elhagyottakat és árvákat s az annyira nélkülözött atyái szeretettel vette őket körül, megvigasztalta s apostoli áldásával halmozta el őket. Isten fizesse meg fáradhatatlan buzgalmat! A pompás

ebéd elköltése után köcsira ült s a jelenlevő papok s bandérium kíséretében, a hívek lelkes üdvözlése közepette távozott Kistéténybe, ugyancsak a bérmálás szentségének kiosztása végett. Itt nem kevésbé ünnepélyes fogadtatásra talált. Kistétény hívó népe mindent elkövetett, hogy a főpásztor méltóképen fogadja, hol mint mondák, püspököt még nem láttak. A templom mellett a község bírája Osgyán József fogadta ő méltóságát, mire ő meleg szavakkal válaszolt. Majd a templomba ment s a Szentlélek hét ajándékát kiosztotta. A kistétényiek sokáig fogják emlegetni a rájuk nézve oly megható s lélekemelő ünnepet.

Innét a főpásztor Törökbalintra ment, hogy másnap reggel ott folytassa apostoli munkáját. Vasárnap délután pedig a tétényi plebániához tartozó Diósd községben bérmált. A hatvanas évek óta e község sem látott püspököt, örömmel tehát teljes volt, midőn maguk között látták a főpapot, kihez lelke teljes meglevél ragaszkodott, e jó nép, melyet oly krisztusi szeretettel vett körül a püspök. Legyen áldott, ki az Ur nevében jött.

— **Eljegyzés.** Nadasi Sárközi József balatonfőkajári gyógyszerész eljegyezte szept. 8-án Tóth Dianát, Tóth Arthurnak, a Szekesfehértvári Hirlap tulajdonosának és szerkesztőjének népos leányát. Öszinte szívvel örvendünk a szép pár szerelmi frigyén s Isten áldását kérjük rájuk.

— **Zászlószentelés Duna-Adonyban.** A katolikus hitélet megható nyilvánulásának voltak tanúi és részesei vasárnap a duna-Adonyi katolikus kör tagjai. Előző két évben tartott jótékony-célú előadások jövedelméből gyönyörű kiváló zászlót készítették, melynek megszentelése vasárnap délután volt. A kör tagjai a megszentelendő zászlóval indultak el a kör helyiségétől a templomba, hol Csöngedy Gyula plebános mondott beszédet a zászló jelentőségéről, majd pedig Póder István rácalmási esperes-plebános megszentelte a zászlót. A zászlóanyai tisztet Zichy Nándorné grófnő volt kegyes elvállalni s a legelső szöveget a zászlóba is Onagyméltósága verte be; majd gróf Zichy Nándor, gróf Zichy Livia s a kör tagjai közül többen.

Ugyancsak vasárnap a kath. kör összes helyiségeiben szüreti mulatság, tombola, tekeverseny, bazar és színelőadással egybekötött tancmulatságot rendeztek az iváncsai kath. templom-udvarjára. A tiszta jövedelem 379 k. 39 f., melyhez felülfizetéssel hozzájárulni kegyesek voltak: Dr. Nagelreiter Alajos 10 k., Brambring Vilmos, Gemési Károly 8 k. 80 f.—8 k. 80 f., Vasvári Emil

tetszenek annyira, mint Murillo alkotásai. Azok a zömök, csupa izom, csupa hús-alakok, bármily lelket árujlanak is el az arcon, engem nem hatottak meg. Tudom, hogy összeütöközésbe jutok a művész urak véleményével, de én mindenütt egyéni impresszióim szerint beszélek.

Megnéztük még a modern festők képtárát. Azt se felejtsem el soha. A spanyol jellem és lelki világ érdekes megnyilatkozásának tartom. Minden második kép gyilkosság, vagy halál. Egy szörnyű képen sötét, kufformájú börtönt lát az ember, a melybe levágot emberfők gurulnak. A ki legyilkoltatta őket, lemegy a meredek lépcsőn és nézi áldozatait, az egyik fő rámered szemével, s átkot mond rája. Itt temetés, ott a halkodó szenvedései, majd végre háború munkálázás szörnyű emlékeit örökítették meg a spanyol művészek. Bizony furcsa, sőt kínos benyomást kelt az idegen lelkében, ha a képzőművészet kiváló alkotásait csak ilyenekből látja összeállítva.

Hogy korántsem gyönyörködtünk benne annyi ideig, mint Murillo képeiben, egészen természetes.

Ez a két képtár egy muzeummal s egyéb kiállítási épületekkel Madrid legszebb és legszelebb utcáján van, a város szélén. Egy csomó villát építettek köréje. Az ut közepére pedig, két fasor közé néhány csinos szobrot állítottak. Nagyon csinos Cervantesnek, a híres, névezetes Don Quijotte szerzőjének szobra. De legszebb a kat-

holikus Izabelláé. Graciusosabb szobrot nem láttam a hét országban. Lovon ülve ábrázolja a nagy királynét, mintha a városba indúna. Jobbról egy szerzetes, balról egy főúr fogja a kantárszárat. A királynő egy apostoli kettős keresztet tart kezében, átszellemült arca az ég felé tekint. Az egész szobor oly könnyed, alakjai oly ideálisan szépek, annyi lélek, annyi eszme, annyi poézis jut bennük kifejezésre, a melyet csak világra szóló nagy művész vésője hozhatott létre. Jól szemügyre véve, a szobor szépsége nem tömegével hat. Nagyságra össze sem hasonlítható se Deák Ferencével, se a pozsonyi, se a bécsi Mária Terézia szobrokkal. Jóformán csak életnagyságuk rajta az alakok, de annál finomabb a művészi kidolgozás. Mit érnének a mi fővárosunk óriási szobrai, ha otromba tömegük helyett a kidolgozás finomsága lepne meg!

Voltunk a királyi palotában, megnéztük a fegyvertart, a palota pompás kopolnáját, a hol éppen ünnepi mise levén, hallottuk a spanyol papok gyönyörű bariton énekét. Sajnos, hogy a kis királyt és özvegy királynét nem láthattuk meg.

Madrid templomai közül a szent Ferenc temploma legszebb. Kisebb, mint az escoriali, de ez is, mint az, tulajdonképpen egy kupolába olvad össze. Ebből nyílnak be az oldalközpontok. Képei elragadóan szépek, rendszerint világos alapon, élénk, de nem bántó színekben összetéve, csupa élelenség valamennyi. Megható mind, vagy

a drámaságával, vagy kedves poetikussá hangulataival. Meglepett valamennyiünket Krisztus sírbátételt ábrázoló kép, a mely Feszty Árpád európai híre emelkedett képének: — Krisztus sírbátételének — az eredetije.

Körülbelül végeztem is Spanyolország fővárosának a nevezetességeivel. A többire kár az időt vesztegetni.

Még csak egyet akarok megjegyezni. Azt, hogy Európa összes országainak fővárosai közül Madrid fekszik legmagasabban — 650 méternyire a tenger színe felett. Ennek a földrajzi fekvésnek, meg az egyenlítőhöz való közelségnek eredménye az, hogy a spanyol főváros a nyarat a legnagyobb izzadásban tölti. A tél, illetőleg a hűvös idő három hónapig tart, szeptemberben, októberben nagyszabású esők rendeződnek, vagy pedig gyilkos hideg szél járja át a levegőt, a mely az úgynevezett „pulmonia” betegséget okozza, mely 2—3 nap alatt sírba dönti a benne szenvedőket. Nyáron pedig három hónapig oly iróztatás hőség van, a melyhez csak a szahara produkál fogható. Minékünk persze ebben is szerencsénk volt, a mennyiben kellemes széllel hűlített időjárásnak örvendettünk.

Bikei Ferenc.

7 k. 20 f.; Csöngedy Gyula 6 k., Ács Károly 5 k., Stancel 3 k. 80 f., Göblöcek György 3 k., id. Pintér József, id. Szeitl József, Török János, Vincez János 2—2 k., dr. Borsitzky Gyula 1 k. 80 f., Kóta János, dr. Palkovits Gyula 1 k. 60 f.—1 k. 60 f., Sumlics György, Szatory Gyula, Gévy Anna 1 k. 40 f.—1 k. 40 f., Csileszky Vilmos, Pollák Ernő 1 k. 20 f.—1 k. 20 f., Duchó Julia, Grounon Magdolna, Schmidt Gottfried, Turó Antal, Weiland Lajos 1—1 k., Bebesi Nándor, Férágó Antal, Czéh Sándor, Fischer János, Horák Ignác, Herbszt István, Kugler István, Müller N., Maertens Aladár, Naskóy Kálmán, Vinter György, Sajgó Gusztáv 80—80 f., Baur György, Erős Mihály, Janny Janka, Kratzmayer János, id. Szeitl Ferenc 60—60 f., Huszár Anna, Kardos János, Palinger Ferenc, Radenkovits György, Schmidt János, Szeitl József, Tompa József, Winkler Józsefné 40—40 f., Tamás József 20 f. Hálás köszönetet mond értük az *Elnökség*.

— **Szobormegáldás.** Olvasóink ismerik már leírásunkból azt a szép Mária szobrot, a melyet Havranek Lajos szobrász készített s a melyet Szabó András által ajándékozott telken állítottak fel. Körülbelül ezre tehető azok száma, a kik tegnap a megáldási ünnepélyen részt vettek. Fehér ruhás leánykák egész serege vonult ki a szobor köré, hogy ártatlan lelkekkel a tisztaság Királynéját körülvegyék. Szuborits Jenő apátkanonok megáldván a szobrot, Tamás Vilmos esperes-plébános gyönyörű, népszerű beszédben fejtegette a szobor jelentőségét. Aldva emlékezett meg a nemes lelkű adakozókról, Szabó Andrásról, a ki a szoborhoz telket adott, valamint az Istenáldotta művész munkájáról. Az ünnepély után öv. Schnetzer Nándorné, a szép ünnepély lelke, a szomszédban levő szőlőjében körülbelül 50 résztvevőt látott magyaros szeretettel vendégül.

— **Uj iskola.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter végre elrendelte, hogy a Csapdi pusztánál levő pusztavásártói állami iskola újra építtessék. Régi és égető hiányon segített ezen intézkedés, a mely különösen a tanítói lakást emeli ki skandalózus helyzetéből.

— **Közigazgatási ülés a városnál.** Ma d. e. 10 órakor Fiáth Pál báró főispán elnöklése alatt közigazgatási ülés volt a városházán. Es pedig egyhangu, kiemelkedő mozzanattal nélküli ülés. A hivatalos jelentések kapcsán a pénzügyigazgatóság panaszkodott, hogy az adók az ex-lex miatt nyavalyásan folynak be.

Festetich Bennó gróf Alföldi Lipót polgári iskolai tanító ismeretes ügyében referált. Alföldi ugyanis megtagadta, aztán megígérte s aztán ismét megtagadta az iskolai takarékpénztár kezelését, a mely hivatalos kötelessége. A tanfelügyelő fegyelmi vizsgálatot kért ellene. A bizottság a fegyelmit megelőző vizsgálatot rendelte el ellene.

Dr. Bierbauer Viktor főorvos a következő jelentést terjesztette be:

A város közegészsége a lefolyt hóban jónak mondható, nemcsak azért, mert a születési többlet nagy, hanem azért is, mert a vörheny majdnem teljesen megszűnt. A járvány-kórház is bezárított, csak egy hasihagymázás eset miatt volt nyitva. Uralkodó megbetegedés a csecsemők nyári bélihurta volt. A hasihagymáz az Olaj-u. 58, 56. és szemközti levő házakban mutatkozott. Az Olaj-u. 58. sz. alatt a ház kutja lezárított, bakteriologikus vizsgálat megejtése miatt Budapestre az intézetbe küldetett s a törvényszabta intézkedések megtették.

Nevezetesebb halálokok: Veleszületett gyengeség 3, bélihurut 14, vörheny 1, hasi hagymáz 1, (kórházi idegen) tüdőlob 4, tüdővész 7, guta 1, vizekór 1, aggkór 4, öngyilkos 2, véletlen 1, (vasutronsolás, idegen, kórházi) Szt. György kórház 10 halottja közül 2 volt fehérvári.

Járványos, vagy járványá fajulható kórok állása: Hókhurut 2, Hasihagymáz maradt 4, szaporodott 8 (4 idegen utról) — 12. Gyógyult 4, elhalt 1, maradt 7. Kanyaró, crouz szaporodott 1—1, gyógyultak vörheny 4, elhalt 1, maradt 3.

— **Tanító választás.** A közigazgatási bizottság mai ülésén Festetich Bennó gróf indítványára a tanítót választás elnökéül Alaghy-Dezso iskolai elnököt jelölte ki. Körülbelül két évtizedig Fanta Adolf dr. töltötte be ezt az állást, az új iskolai törvény itt is változtatást hozott be. A választás a legközelebbi napok egyikén lesz.

— **Lejárt pályázatok.** A városi törvénzhatósági laktanyától az aszal-vögyi ároki vezető alagcsatorna; továbbá az árvaház előtti teret a Kigyó-utcával összekötő köz alagcsatorna-munkálataira pályázatot hirdetett. A költségvetés szerint az előbbi 4045 k 57 fillér, az utóbbi 1922 k 25 fillérbe kerül. Ma délelőit 10 óráig, vagyis a lejárat határidőig öt ajánlat adatott be. A Polczer Péter gazd. tanácsos, Winkler Vilmos főmérnök és Ju-h István főszámvevőből álló bizottság a beadott zárt ajánlatokat felbontván, az árlejtes sorsát Fröschl János javára döntötte el, a ki 13.6% engedményt tett. Ezen kívül pályáztak: Scheiber és Weisz (2.7%), Schlett Ignác (6.5%), Berényi és Farkas (3, illetve 8%) és Pénzes Imre (12.75%).

Ugyancsak ma járt le a huszárpótkeret laktanya építése, illetve átalakítására vonatkozó pályázati határidő is. A költségvetés szerint a munkát 37218 k. 60 fillérbe kerül, ebből azonban a mennyezet költsége, mintegy 7000 k. levonandó, mert az házilag fog építtetni. A pályázatok a következő sorrendben bontattak fel: Vagner és Pénzes (6.25%), Say Ferenc (2.5%). Ekkor a jelenlevő Pénzes Imre így szól: Uram, a munkát én kapom meg, mert én 10.1%-ot engedtem. Felbontják a harmadik zártajánlatot, melyben 10.1% az engedmény, ámde aláírva nem volt. Pénzes Imre tévedésből elfelejtette az ajánlat alá odairni a nevét. A bizottság e körülményt tekintve, nem határozott, hanem betérjeszti az ügyet a tanácshoz. A Maron-féle eset után nem lehetetlen, hogy ez az ügy is a közgyűlés elé kerül, akkor pedig kétségtelen, hogy a szabálytalanság nem jó figyelembe.

— **Óvoda-ünnepély.** Kedves kis ünnepély volt Vereben f. hó 6-án, midőn Héjgy Erzsike óvodai vezetése mellett az alig 6 hétre terjedő oktatás után az óvodások mindenkit meglepő ügyességet fejtettek ki vizsgájak alkalmával. A dicséret nagyon természetesen a vezetőnőt illeti, a ki fáradságot nem kímélve így rövid idő alatt kicsinyeivel oly sok zépet produkált. Ezt követte a kicsinyek oszónája, mely a jószívűségben kiapadhatlan Verebi Vég család bőlekltségéből került ki.

— **Vármegyei közigazgatás-Vizteleki ügy.** A hétfői vármegyei közigazgatási bizottsági ülésnek dr. Vizteleki Frigyes felfüggesztett járásorvos fegyelmi ügye volt a sokszor emlegetett s még mindig befejezetlen szenzációja. Balassa Sándor tb. főjegyző referálta az ügyet s előadta, hogy az ügyesség a már ismertett két kriminális ügyben elévülés címén eljettette a vádat s most egyéb dolgok kapcsán fegyelmi eljárás anyagát képezi és súlyos természetükre való tekintettel az alispán a felfüggesztést továbbra is elrendelte. Dr. Vizteleki ezen alispáni határozat ellen a közig. bizottsághoz apellált, mely azonban egyhangulag jóváhagyta s a fegyelmi eljárást lefolytatást elrendelte. A fegyelmi választmány legközelebb dönteni fog e régóta húzódó ügyben.

Általános megnyugvást keltett a főorvosi jelentés, mely szerint a közegészségügyi állapot a lefolyt hónapban javult. Figyelmet érdemel még a hercegfalvai iskolára vonatkozó tanfelügyelői jelentés. E szerint a közoktatásügyi miniszter megígérte, hogy építet két iskolát, teljesen fel is szereli, csak teiket adjon a község, mely azonban ezt is megtagadta. Indítványozza tehát, hogy most már, törvény teljes szigorú alkalmaztassék s a község köteleztessék az iskola felépítésére. A bizottság az előadói előterjesztés szerint határozott.

— **Elhalasztott vásár.** Rosenfeld Henrik bicskei vásárgy tulajdonosnak a község által pártolt kérelmére a kereskedelmiügyi miniszter megengedte, hogy a folyó hó 22 és 23-ára eső országos vásár ez évben kivételesen szeptember 29- és 30-án tartassék meg.

— **Ismét a Sütő-utca.** Szemeti József Sütő-u. 12. sz. alatti lakos pékesség vonta magára a Sütő-utcai lakosok, sőt a rendőrség érdeklődését. Addig randálrozott a szülei lakásán, mígnem hozzátartozói kérelmére a rendőrség vette őt magába a kisse-ittas legényt. A lakosság nyugalma ez alkalommal sem volt zavartalan, mert hisz a közelmúlt eseményei után a rendőrség megjelenéséből nagyobb közdelemre számítottak. Örömmel jegyezzük meg, hogy Kovács Lajos ker. rendőrbiztos kellő időben résen állt.

— **Hetyey püspökről.** Püspöksége idején történt.

Valahonnét a külső városrészekből nagy nehezen szegény csizmadiá került a püspök elé. Pénzt kért.

— Semmije sincs? kérdi a püspök.

— A jelenben se pénzem, se ken. erem, se fám. Kegyelmes ur, csak feleségem s egy csomó éhes gyermekem van.

— Es egészsége, munkája?

— Hál' Isten meg volna mind a kettő, de Isten látja lelketem, nincs egy falat bőrom, miből egy csizmadt tisztességesen megtaláljak.

Adott neki pár forintot.

— Menjen most. — Imádkozzék és dolgozzék.

Nagy volt a szegény ember öröme, de még nagyobb lett, midőn másnap szép, egészséges bőroket szállítottak műhelyébe — a püspök kontójára. Munkához látott, de nem volt készen az első pár csizma, midőn betoppant a püspök küldötte. Munkánál találta.

Ebből látszik, hogy Hetyey püspöknek mily nemesen érző szíve volt, segített, de aztán kuttatta, hogy az illető érdemes volt-e a támogatásra.

— **Műszaki iroda.** Berényi Győző és Farkas Zoltán okleveles mérnökök *műszaki irodája Székesfehérvárott Kossuth-utca 20. sz. alatt. Elvállalja mindenféle mérnöki munkát teljesítést, u. m. felmérést, parcellázást, tagosítást, tervezéseket, építkezést stb.* — Műszaki ügyekben szakértőül ajánlkozik.

— **A politika áronájából.** Vajudik a 37 esztendő liberális magyar politika. Élet és halál között lebeg immár háromnegyed esztendő óta. Azok, a kik Tisza Kálmán erájában a husos fazék körül fáradoztak, görcsös elszántsággal marcolásszák a fazék fülét és elkeseredett morgással adják tudtul mindenkinél, hogy ahhoz a fazékhoz egyedül nekik van jussuk, az ország azért van, hogy ők a tejfel színét leszedhessék, a képviselőválasztásokat úgy kell elrendezni, hogy ők okvetlenül mandátumhoz jussanak, mert Magyarország csak akkor és egyedül így lesz boldog, ha ők fából vashidat építenek, ha minden vicinálison 100 százalék hasznót zsebrevágnak. Mert ők és csak egyedül ők szavaznak meg behunyt szemmel mindent, a mit Bécs követel. Ezeknek a jó uraknak egy kis levélke, mely pedig drága, és kellemetlen levélke dörgölődött az orruk alá. Ismeretes előttünk Fényes Lászlónak, a spenótlap, illetőleg a „Székesfehérvár” című újság szerkesztőjének akciója, a melyet a „Magyar kereskedelmi és iparbank” vezetősége ellen indított. Megráncgálta őket alaposan. S mikor föltárta piszkosságait s elmondta őket mindenkinek, csak becsületes embernek nem, kénytelen kellett bepörölkés érte. De csak „pro forma”, a látszat kedvéért. Alattomban mindent elkövetek, hogy valahogyan leszereljek. Ezért készek voltak őket megvesztegetni is. Fényes elfogadta a Judáspénzt, de csak azért, hogy a Mefisztókat annál leplezetlenebbül állíthassa ki a pikétre. A vesztegetés után a következő nyílt levelet tette közzé a Pesti Naplóban.

Tudomásul.

Bauer Mór, Schwarcz Félix, Posch Gyula, gróf Tisza István, báró Roszner Ervin, Kuranda Félix, Kubinyi Géza és társai uraknak, mint a „Magyar Ipar és Kereskedelmi Bank” volt vezetőinek,

Budapestben.

A „Magyar Ipar és Kereskedelmi Bank” vezetősége ellen annak idején Székesfehérvárról, majd az elmult ősszel innen Budapestről heves támadásokat intéztem, a bank tényleges vezetőit „gazemberek”, a többiek „a gazemberek bűntársai” jelzővel illetvén. Sajtóperet kellett indítani ellenem.

Ez a sajtóper most a végfelé közeledik. A bank — ősszel felt hiabavaló kísérlet dacára — most tudván, hogy hónapok óta állás nélkül való hírlapíró vagyok, két hét óta, közvetítője révén nem állott több ízben megkísérteni.

Első ízben, mint ősszel is, egyszerűen csak vizsautasítottam a tisztességes férfihuzos nem illő ajánlatot s nem tartottam tovább érdenesnek rá őket, hogy e dologból káoszt csinálják.

Am ismétlően látva, hogy szorult helyzetem erejére támaszkodva akarnak megtörni: jogát érzetem magamban feltámadni annak a gondolatnak, hogy inkorrekt ajánlatukat ellenük fordítsam, bebizonyítva, hogy fének a sajtópertől, bübösnek érezvön magukat.

Ma délután 5 óraker kívánságukra aláírtam egy általuk szerkesztett nyilatkozatot, amelyben „tévés információknak” jelentetik ki velem cikkeim tartalmát s hogy mindnyájukat „egyenlileg korrekt” embereknek ismerem el.

Igy akartak — kizsákmányolhatónak gondolván rossz helyzetem miatt — alapot szerezni a sajtóper vizszozonására.

De nem ismertek meg. Én aláírtam a nyilatkozatot közejgyző előtt s azután onnan távoza, az ezért nekem juttatni szándékolt 1500 koronából 1400 koronát átvettém az illető közbenjárótól. Átvettém pedig azért, a miéért a nyilatkozatot aláírtam, hogy corpus delicti legyen e kezemben. Azonnal a főpostára siettem s 200 koronát e nyilrtéti közlemény díja s egyéb ilyen és krajéárig elszámolandó költségre visszatartva: 600 koronát a „Budapesti Rabsegélyző Egylet”, 800 koronát pedig a „Székesfehérvári Rabsegélyző Egylet” részére 1404, illetve 1405. sz. alatt postára tettem.

A visszamaradt 200 koronából fedezem e nyilrtéti közlemény díját, postaköltséget s a fennmaradó összeget — mitután már este van — a holnapi napon a „Mentőegyesületnek” fogom küldeni.

Jelen nyilatkozatom szükségességét az idézte elő, hogy a bank volt vezetőségét a sajtóper folytatására kényserítsem. Ha nem fogadom el ajánlatukat: nem lesz Corpus delictum, ha nem teszem meg e nyilatkozatot: a sajtópert beszüntetik.

Am én belekezdtem a harcba, végig akarom azt küzdeni; még — amint látszik — ilyen kellemetlen résztől a harcnak sem riadva vissza. Felhivom Bauer Mór urat és társait, gróf Tisza Istvánnal együtt, hogy a sajtópert ne vonják vissza.

Folytassuk azt.
Budapest, 1903. április 9.

Fényes László.

Mi sok dologban ellenfelei voltunk Fényes Lászlónak. Ha kellett: szigorú szavakkal ítéljük el szenvedélyes, egyoldalú kifakadásait. De Tisza István gróf és kollégái kipányvázásában igazat adunk neki.

Es ezek az emberek akarnak uralkodni Magyarországon a „tisza” „őszeres” liberáliszmus cégére alatt.

— **Telefon.** A városi távbeszélő hálózat előfizetői közé újabban 16. szám alatt *Schnarc* Soma fűszerkereskedő, 89. szám alatt dr. *Kecán* Livius orvos kapcsolatot be.

— **A biczka.** Városunknak szomorú nevezetessége, a biczka, ismét szerepet kívánt magának. Es csodálatos dolog, hogy a harcszintér ez alkalommal is az utóbbi időben hirhetté vált Tolnai-utca. Az eset rövid történetje a következő: Bali Pap Mihály, Fűredi Lajos, Apró Mihály cipészegédek f. hó 6-án éjjel 11 óra utánig mulattak a Kálói vendéglőben. A vendéglőből kijövet a Tolnai-utcár hazafelé igyekeztek Sütő-utca 13. sz. alatti lakásukra. Alighogy egy-két házzal elhagyták a vendéglő épületét, szemben találkoztak egy náluknál vigabb társasággal, amely Horváth István, Weisz János és Keszler Mátvás Horog-utca 1. sz. alatti lakos bognárségédekből állott. A két társaság szóváltásba keveredett és csakhamar tettegességre került a sor. Verekedés közben Bali Pap Mihály kését is előrántotta és azzal Horváth Istvánt hasbaszurta, a ki a szurás következtében alétan terült el a földön. Az esetről azonnal értesítették a rendőrséget, ahonnan Kováts Lajos rendőrbiztos azonnal a helyszínére ment és intézkedett, hogy Horváth Istvánt életveszélyes sebével a kórházba szállítsák, hol az éj folyamán a vizsgálóbíró is kihallgatta.

A fehérvári duhaj tempó bizonyítéka a másik eset is. Ifj. Nyikos György, id. Nyikos György és Király Imre felsővárosi legények ugyancsak megmutatták, hogy mit tudnak. F. hó 6-án a Felsőkirálysoron nem kevesebb mint három korcsmában rendeztek verekedést és törtek-zuztak össze minden törhetőt. Régi haragosaik Truksitz Boldizsár és Szép József ellen pedig valószagos hadjáratot viseltek. A duhaj legényeket a rendőrség 4—4 napi elzárásra ítélte.

— **Bitang támadó.** Városszerte nagy részvétet kellett a Szabó Bakos András városi biz. tag. ellen intézett bitang támadás. F. hó 6-án este Szabó Bakos András Simor-utcai üzletébe tejes ittas állapotban nyitott be Szabó János Gyümölcs-utca 25. sz. alatti lakos. Pálinkát kért s mert nem kapott, gorombászkodni kezdett, mire Kostyelik Bertalan, az üzlet alkalmazottja kiutasította, majd kivezette az üzletből. A részeg bitang ekkor egy hatalmas követ ment vissza az üzletbe s az ott gyantatlanul foglalatostkodó üzlettulajdonost a követ homlokon vágta úgy, hogy rögtön vérbe borult. A vér láttára megijedt s még ő tett feljelentést a rendőrségnél, Szabó Bakos András ellen, a ki azonban időközben szintén a rendőrségen keresett jogorvoslatot s a részeg támadót nyomban letartóztatták.

— **Szüreti mulatság.** A székesfehérvári famunkások szakegylete szeptember 20-án Varga István Alsó-Királysor 2. sz. alatti vendéglőjében a szakegylet könyvtára javára zártkörű szüreti mulatságot rendez. Kezdeté este 8 óraker. Belépődíj: Személyjegy 1 korona; családjegy 1 korona 60 fillér.

— **Tüzesetek.** F. hó 7-én a délutáni órákban Heinrich Gyula helybeli lakos Tobak utca 15. sz. alatti felszerének teteje tüzet fogott. A házbeliek azonnal észrevették a veszedelmet s a tüzet csakhamar elnyomták. A néhányforintnyi kárt a szomszédos Kovács Ferenc börgyáros megtéríti, mert állítólag a börgyár kéményéből kihullott tüzszikra okozta a tüzet.

F. hó 6-án éjjel Sárbogárdon jelentkezett a vöröskakas. Berek Sándor háza gyuladt ki eddig ismeretlen okból s csakis a tűzoltók fáradszatlan munkájának köszönhető egy nagyobb tűzveszedelem megakadályozása. A tüzet ugyanis sikerült lokalizálni s így a kár csak 400 korona, mely összeg biztosítás folytán megtérül. — A Tác községhez tartozó Középmajor pusztán az uradalmi cselédség sertésölai folyó hó 7-én ismeretlen okokból gyuladt. Az ölak nagy része elégedt. — Seregélyesen ugyanekor az ev. ref. hitfelekezeti tulajdonát képező temetőben összehalmozott száraz sarju égett el.

— **Jó tanács.** Mindazoknak, kik pázsítot akarnak létesíteni, ajánljuk, hogy szerezzék be Mauthner Ödön csász. és kir. udvari magkereskedéséből Budapesten a „Sétatéri” vagy a „Margitszigeti” fűmagkeveréket. — Ezeket már 29 éve szállítja Mauthner Budapest és a Margitsziget oly bámulatra méltó és gyönyörű sétaterei részére.

szabad kézből eladó az öreghegyen egy jó karban levő szőlő a városhoz közel, csinos hajlékkal és nagyobb mennyiségű bor. Tudakozódni lehet id. Tomann Józsefnél Kigyó-utca 8. sz.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Többeknek. Önök többen kérdezték már tőlünk, hogy miért nem irtunk Havranek József királyi tanácsosnak, városunk polgármesterének 25 éves jubileumáról? Miért? Az ok igen egyszerű. Ennek a jubileumnak elintézése nem az újságokra, hanem a város közönségére, első sorban a város törvényhatóságára, másod sorban a tisztviselőkre s harmad sorban a város minden polgárára tartozik. A hirlapok nem intézhetnek el ily nagy fontosságú dolgot. Kölcsönös vitaközlések, szemrehányások nem lehetnek megoldásai egy ünnepélynek. Bármennyire képviselje is egy hirlap a közönség egy részének véleményét, de az összeség véleményét pláne ilyen esetben, nem a hirlapok vannak hivatalva elmondani. A legnagyobb hiba az, hogy egyesek azt képzelik, mintha egy huszonöt esztendő jubileum csak akkor volna jubileum, ha a napján ünnepelik. Épen ez szokott legkritikábban történni. Mi ugy tudjuk, hogy igenis a bizottsági tagok körében már több nap óta meg-

indult a mozgalom, hogy Havranek József kir. tanácsos polgármesteri tisztviselőségének 25 éves jubileumát illő módon megünnepeljék, a mely ünnepben részt fog venni az egész város, mert Havranek József Székesfehérvár városának mint ilyennek *közbizalmát* bírja 25 esztendő óta.

Piaci árak:

1903. évi szeptember hó 9-én.

Buza	14. — 14.40.
Rozs	11. — 11.20.
Árpa	11. — 12. —
Zab	10.80 — 11.20.
Tengeri	14. — —

A forgalom élénk.

Malátacakes

minden egyéb liszt hozzáadása nélkül tiszta malátából készült tea- és erőtápsütemény. 1 nagy doboz 2 kor., 1 kis doboz 50 fillér.

Malátalikőr

tiszta malátakivonatból készült erősítő és itdító likőr. A likőrök királya. 1 palack 2.30 kor.

Malátakeserű

tiszta malátából, malátakivonatból és a leghathatosabb gyógnövényekből készült páratlan hatású gyomorerosító és étvágygerjesztő. 1 palack 2.30 kor.

Malátabrandy

tiszta malátából készült erős férfital. Kitünő élénkítő és frissítő hatásánál fogva nélkülözhetetlen minden túleröltetés után. 1 palack 3.75 kor., 2 kor. és 95 fillér.

Malátarum

valódi jamaikai rummal és tiszta malátával készült. — Teához a legjobb rum. 1 palack ***2.30 kor. **2.10 kor. *1.80 kor.

Malátakivonat-czukorka

tiszta malátakivonattal készült leghathatosabb szer köhögés, rekedtség és hurutos bántalom ellen.

Számos elismerés orvostanároktól, orvosoktól és magánfelektől.

Kaphatók Székesfehérvártól:
Kovács Pál,
Szigety Testvérek,
Simon György,
Pinkász Zsigmond és Fiai,
Göndör Samu,
Deutsch Adolf F. cégéknél.

Haláleset miatt

azonnal bérbeadandó, esetleg eladó egy nagy vendéglő mézsárszék és hentes üzlettel egybekötve, jó forgalmú helyen Szaáron, (Fejér-megye.) A beltelek 1600 □-öl, három nagy szobával. Értekezhetni a tulajdonosnál

FISCHER JÓZSEF
Szaár (Fejérm.)